

Fylkesmannen i Aust-Agder

Postboks 788 Stoa
4809 ARENDAL

Deres ref:

Vår ref: 2015/52438-2

Arkivkode: 30

Dato: 27.05.2015

Barnevernlovens § 6-8 - Bistand fra politiet

Vi viser til henvendelse 25. mars 2015.

I henvendelsen er det reist spørsmål om det stilles særlige formkrav ved krav om bistand fra politiet med hjemmel i barnevernloven § 6-8. Det følger av bestemmelsen at det er barnevernleder som må fremme et slikt krav, og det er vist til at departementet i 1999 uttalte at det ikke er tale om et vedtak i forvaltningslovens forstand. Imidlertid har Mons Oppedal i sin bok «*Akutthjemlene i barnevernloven*» uttalt på s. 534 at forvaltningslovens § 2 tredje ledd må gjelde, dvs at krav om politibistand er et enkeltvedtak som kan påklages etter forvaltningsloven.

Om regelverket

Barnevernlovens § 6-8 lyder:

«Når det finnes påkrevet kan barnevernadministrasjonens leder kreve bistand av politiet til gjennomføring av undersøkelser etter § 4-3 og til fullbyrdelse av vedtak etter §§ 4-6 annet ledd, 4-8, 4-9, 4-10, 4-11, 4-12, 4-17, 4-24, 4-25 annet ledd og 4-29.»

Barnevernloven § 6-8 ble endret ved lov av 25. november 1994, nr. 62. Slik regelen opprinnelig lød, måtte barneverntjenesten gå veien om namsmyndighetene i medhold av tvangsfullbyrdelsesloven for å kunne iverksette vedtak mot foreldrenes vilje. Dette var meget tungvint og upraktisk, blant annet fordi reglene i tvangsfullbyrdelsesloven passet dårlig til barnevernssaker, se for eksempel Rt. 1995 s. 158 og Elisabeth Baumanns artikkel i LoR¹. Ved denne lovendring kom en tilbake til samme rettstilstand som etter den tidligere barnevernlovs § 70. Barneverntjenesten kan få hjelp direkte fra politiet, men slik hjelp forutsetter et skriftlig vedtak. Hvilke vedtak som kan tvangsgjennomføres med bistand fra politiet fremgår av bestemmelsen.

Det følger av forvaltningslovens § 2 tredje ledd at avgjørelser som gjelder avvisning av en sak eller bruk av særlige tvangsmidler for å få gjennomført et vedtak også skal regnes som enkeltvedtak.

¹ Elisabeth Bauman: Tvangsgjennomføring av vedtak etter den nye loven om barneverntjenester, LoR 1994 s. 288-297

I Geir Woxholths kommentarutgave til forvaltningsloven² er det vist til eksempler på tvangsmidler av den type loven tenker på. I kommentarutgaven nevnes avgjørelser om å nedlegge kjøreforbud ved mislighold av plikten til å betale årsavgift og kilometeravgift, tvangsmulkt, tvangsavhenting av en gjenstand eller utførelse av arbeid for dens regning som vedtaket er rettet mot. Iverksettelse av lønnstrekk for å få inndrevet en fordring omfattes også av bestemmelsen.

Eckhoff/Smith³ drøfter i kapittel 31 håndheving av vedtak og regler:

«I noen tilfeller gir loven tillatelse til direkte tvangsmessig gjennomføring av det personen er forpliktet til. Flere lover har regler om at den som ikke møter til undersøkelse mv. etter å ha blitt anmodet om det, kan hentes av politiet (jfr. f.eks. smittevernl. 5/8 1994 nr. 55 §§ 5-2 og 5-3). Tvang mot person for å få gjennomført vedtak, er det også en viss adgang til etter barnevernl. 17/7 1992 nr. 100 § 6-8.»

I Ofstad/Skar⁴ er det vist til at barnevernadministrasjonens leder kan henvende seg til politiet og kreve bistand, men at lovens forarbeider forutsetter at det er opp til politiet å vurdere på hvilken måte bistanden skal ytes.

«Det er bare barnevernadministrasjonens leder som kan kreve politibistand til gjennomføring av undersøkelser og vedtak. I forarbeidene er dette begrunnet med at bruk av politi er et svært dramatisk virkemiddel, og derfor bare bør benyttes i unntakstilfeller. For å sikre at beslutning om politibistand er gjenstand for en særlig grundig vurdering, er det derfor bare barnevernadministrasjonens leder som kan treffe slik beslutning.»

Daværende Barne- og familiedepartementet⁵ har uttalt at barnevernadministrasjonens leder må fatte en selvstendig og overveid avgjørelse. *«Det er altså ikke tale om vedtak i forvaltningslovens forstand, jf. forvaltningslovens § 2, men om en beslutning. Uttrykket beslutning er også benyttet i Ofstad/Skars kommentarutgave til barnevernloven. Det stilles ingen formelle formkrav til denne beslutningen.»*

Direktoratets vurdering

Ved vurderingen av forvaltningslovens § 2 tredje ledd viser direktoratet til at bestemmelsen i henhold til juridisk teori omfatter for eksempel avgjørelse om å nedlegge kjøreforbud ved mislighold av plikten til å betale årsavgift og kilometeravgift, eller iverksettelse av lønnstrekk for å få inndrevet en fordring. I noen tilfeller gir loven tillatelse til direkte tvangsmessig gjennomføring av det personen er forpliktet til, og Eckhoff/Smith nevner her barnevernlovens § 6-8.

Direktoratet legger til grunn at barnevernlovens § 6-8 i seg selv gir hjemmel for at barnevernadministrasjonens leder kan kreve bistand av politiet for å gjennomføre undersøkelser etter barnevernlovens § 4-3, eller for å fullbyrde visse type vedtak etter barnevernloven. For ikke å skape tvil rundt hvilke bestemmelser som kan fullbyrdes ved politiets bistand, er disse nevnt direkte i lovteksten i § 6-8. Grunnlaget for å kreve politibistand er et vedtak som nevnt i barnevernloven § 6-8.

² Geir Woxholth: Forvaltningsloven, kommentarutgave, 5. utgave. 1. opplag 2001

³ Torstein Eckhoff og Eivind Smith: Forvaltningsrett, 10. utgave

⁴ Kari Ofstad og Randi Skar: Kommentaarutgave til barnevernloven

⁵ Brev fra Barne- og familiedepartementet til Oslo politidistrikt 21.03.2002

Direktoratet viser til at reglene om fullbyrdelse av tvangsvedtak skal ivareta hensynet til rask saksgang, samt hensynet til den private parts rettssikkerhet. Reglene skal sikre at tvangsmessig fullbyrdelse av vedtak ikke skjer der det hefter feil eller mangler ved vedtaket. Tvangsvedtak etter barnevernloven fattes i all hovedsak av fylkesnemnda, og hensynet til de private parters rettssikkerhet ivaretas gjennom behandlingen av sakene i fylkesnemnda.

Det understrekes at en beslutning om å kreve politibistand er meget alvorlig, og at dette kun skal kreves når det anses nødvendig. Det er derfor et krav om at det er barnevernadministrasjonens leder som må fatte beslutningen, og at ansatte ved barneverntjenesten alltid må være til stede sammen med politiet i forbindelse med gjennomføringen av oppdraget. Barnevernlovens § 1-4 stiller krav om forsvarlige tjenester, herunder en forsvarlig saksbehandling. Direktoratet vil peke på at en forsvarlig saksbehandling forutsetter at alle sentrale vurderinger som gjøres i en barnevernssak må dokumenteres. Dette gjelder uavhengig av om beslutningen anses som et enkeltvedtak etter forvaltningsloven eller ikke. En beslutning om å kreve bistand fra politiet vil normalt være en avgjørelse som stiller krav til dokumentasjon av barneverntjenestens vurderinger.

Det vises for øvrig til at politiet har en tilsvarende bistandsplikt ved tvungent psykisk helsevern, der anmodning om bistand skal komme fra ansvarshavende helsepersonell. Når det gjelder tilbakeføring etter rømning etter spesialisthelsetjenestelovens §§ 10-2 til 10-4, der det foreligger et vedtak om at institusjonen kan begrense adgangen til å forlate institusjonen i den utstrekning det er nødvendig etter vedtakets formål, kan institusjonen gjennomføre tilbakeføringen ved å oppsøke pasienten. Ansatte fra institusjonen har imidlertid ikke adgang til fysisk maktbruk utenfor institusjonen, og institusjonen skal derfor om nødvendig varsle politiet, som har plikt til å yte bistand til institusjonen.⁶

Direktoratet legger således til grunn at barnevernadministrasjonens leders beslutning om å kreve politibistand ved fullbyrdelse av de vedtak som er nevnt i barnevernlovens § 6-8 ikke er å anse som enkeltvedtak i forvaltningslovens forstand. Direktoratets vurdering er på linje med vurderingene i Ofstad/Skars kommentarutgave og tidligere uttalelser fra daværende Barne- og familiedepartementet.

Med hilsen

Therese Rieber-Mohn (e.f)
seksjonssjef

Håkon Hake-Steffensen
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Kopi til:

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	Postboks 8036 Dep	0030	OSLO
Statens Helsetilsyn	Postboks 8128 dep	0030	OSLO
Alle fylkesmannsembeter			

⁶ Lundeberg, Mjåland og Søvig: Tvang i rusfeltet 2014, s. 173-174